

Visie & Strategie Vrijetijdseconomie Hardenberg

Ge
meente
Hardenberg

Kwaliteit & diversiteit
voor een sterke
vrijetijdseconomie

Inhoud

Dit is een uitgave van de
gemeente Hardenberg

Redactie:

**Gemeente
Hardenberg**

Vormgeving: BuroDaan

Foto's: Gemeente Hardenberg

Vastgesteld op 8 april 2025

1. Inleiding	5
2. De vrijetijdseconomie in beeld	6
2.1. Wat is de vrijetijdseconomie?	6
2.2. Trends en ontwikkelingen	7
3. Hoe staat de vrijetijdseconomie van Hardenberg ervoor?	9
3.1. Waar staan we nu? – feiten & cijfers	9
3.2. Voor welke opgaven staan we?	12
4. Hoe garanderen we een toekomstbestendige vrijetijdseconomie?	16
4.1. Visie	16
4.2. Strategie	17
4.3. Globaal uitvoeringsprogramma	24

1. Inleiding

De vrijetijdseconomie is van groot belang voor de Hardenbergse economie. De gemeente beschouwt het als topsector, naast de agrarische sector en de maak-industrie. Met een divers en aantrekkelijk aanbod van vrijetijdsactiviteiten trekt Hardenberg recreanten uit omliggende regio's Vechtdal en Zwolle, Drenthe-Groningen en Twente. Daarnaast ontvangt Hardenberg toeristen uit voornamelijk Nederland en Duitsland¹. De ontwikkeling van de vrijetijdseconomie heeft een stimulerende werking op sociaaleconomisch vlak en maakt het prettiger wonen (en werken) voor inwoners van de gemeente.

De dynamiek van de sector biedt veel kansen voor ontwikkeling, maar stelt de gemeente ook voor vragen en uitdagingen. Drie belangrijke vragen die we met deze visie & strategie willen beantwoorden zijn:

1. Hoe behoudt de vrijetijdseconomie de huidige waarde?
2. Hoe kan de vrijetijdseconomie in balans blijven met de omgeving, het landschap en de natuur?
3. Hoe kan de vrijetijdseconomie (nog) meer bijdragen aan de brede welvaart (van onze inwoners)?

Dit vraagt om keuzes, in omstandigheden waarin ruimte schaars is en samenwerking tussen de overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties nodig is om complexe ontwikkeling écht van de grond te krijgen. Om deze keuzes voor te bereiden en een gezamenlijk handelingsperspectief te bieden voor de komende jaren is deze visie & strategie opgesteld. Daarbij hebben we zorgvuldig gekeken naar de

rol van de sector en die van de gemeente ('aan welke knoppen kunnen we draaien').

De visie & strategie zet aan tot actie, maar onderdelen zijn ook agenderend van karakter. We kunnen immers niet op alle onderdelen nu al zicht bieden op de toekomstige (ruimtelijke) vraagstukken en mogelijke oplossingsrichtingen. Dit komt ook doordat we op het moment dat ontwikkelingen zich voordoen maatwerk willen bieden en daarover in gesprek willen met de ondernemer(s) en belanghebbenden in de omgeving. Voor de lange termijn zijn de kaders van de Omgevingsvisie Landstad Hardenberg leidend.

Resultaat van een interactief proces

Deze strategie is tot stand gekomen na een interactief proces met de sector, terreinbeheerders, ambtelijke organisatie en overige lokale en regionale belanghebbenden. Daarnaast zijn er, op initiatief van de gemeenteraad, twee bijeenkomsten georganiseerd om een breed beeld te krijgen van de opgaven in de vrijetijdseconomie. Een overzicht van de bijeenkomsten is opgenomen in de bijlage.

¹ Statistiek Logiesaccommodaties, Logiesaccommodaties; gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio, geraadpleegd via www.opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82059NED/table?ts=1722857803536. Deze cijfers zijn op provinciaal niveau, en zijn naar verwachting ook representatief voor de gemeente Hardenberg. Ook tijdens bijeenkomsten is het belang van de Duitse gast benadrukt door aanwezige ondernemers uit Hardenberg.

2. De vrijetijdseconomie in beeld

2.1. Wat is de vrijetijdseconomie?

In deze rapportage gaat het over de visie & strategie voor de vrijetijdssector in de gemeente Hardenberg in de komende 10 tot 15 jaar. Deze biedt een toekomstperspectief voor de vrijetijdseconomie. Maar wat houdt die vrijetijdseconomie precies in?

We houden een brede definitie aan voor de **vrijetijdseconomie**, namelijk: het economische domein met alle activiteiten, producten en diensten voor de invulling van de vrije tijd. Dit kan variëren van toerisme, recreatie en cultuur, tot evenementen, entertainment en horeca. Het is een breed domein dat betrekking heeft op de activiteiten in de vrije tijd die tijd en geld kosten (zoals het bezoeken van een pretpark of het ondernemen van een vakantie) als op de ondersteunende infrastructuur. Tot die infrastructuur behoren onder meer de accommodaties, informatiepunten, samenwerkingsverbanden van ondernemers, onderwijs en overheid, en recreatieve voorzieningen in de openbare ruimte. Voor accommodaties is vaak ook de zakelijke markt een doelgroep, bijvoorbeeld voor vergaderingen, bijeenkomsten en overnachtingen. Ook dit rekenen we tot de vrijetijdseconomie.

Uit bovenstaande definitie wordt duidelijk dat de vrijetijdseconomie nadrukkelijk een product van meerdere onderdelen, ofwel een **samengesteld product**, is en bestaat uit:

- Accommodaties: aanbod aan verblijf en dagattracties, maar ook horeca, cultuur en evenementen. Er moet voldoende kwaliteit, afwisseling en omvang in het aanbod zijn, zodat inwoners en bezoekers van verder weg genoeg te kiezen hebben.
- Organisatie: het gaat hier om de samenwerking tussen ondernemers onderling, met de gemeente en met het maatschappelijk middenveld. Ook zijn gastvrij gastheerschap en goede marketing & promotie belangrijk. Een sterke organisatie onderling maakt de vrijetijdseconomie als geheel sterker.
- Omgeving: het gaat hier om de kwaliteiten van de omgeving zoals natuur, landschap, erfgoed en cultuur. Als deze sterk aanwezig en onderscheidend zijn, kunnen inwoners prettig recreëren en weten bezoekers van verder weg ook de gemeente te vinden.

De vrijetijdseconomie is uiteindelijk zo sterk als de zwakste schakel. Als de vrijetijdseconomie optimaal functioneert, sluiten de accommodaties, de organisatie en de omgeving goed op elkaar aan. De kritische succesfactor hierbij is samenwerking tussen de partijen die verantwoordelijk zijn voor deze onderdelen. Alleen als er in een publiek-private verantwoordelijkheid genomen wordt is het mogelijk om te sturen op het samengesteld product. Daarbij is het belangrijk om niet enkel van de economische opgaven uit te gaan, maar ook te kijken naar de bijdrage aan de maatschappelijke of omgevingswaarde.

Horeca, cultuur en evenementen en ook winkels zijn sterk ondersteunend en soms zelfs beeldbepalend voor de vrijetijdseconomie. Ze dragen bij aan de gastvrijheidsbeleving. Deze visie & strategie richt zich echter beleidsmatig primair op het toeristisch-recreatief perspectief, omdat in andere beleidsagenda's al gestuurd wordt op het aanbod in deze segmenten (denk aan horeca- en detailhandelsbeleid, vastgoedstrategie, evenementenvisie, etc.). Het is wel van belang altijd te denken vanuit een samenhangend product dat de recreant ervaart als een vrijetijdslandschap. Dat vergt integrale keuzes waarvoor deze visie & strategie samen met Omgevingsvisie Landstad de kaders biedt.

Tegenwoordig wordt ook wel de term **vrijetijdslandschap** gehanteerd om de relatie tussen de vrijetijdseconomie en de fysieke leefomgeving te benadrukken. Hartman et al. (2022) beschrijven vrijetijdslandschappen als karaktervolle plekken om te wonen, te werken en om vrijetijd door te brengen.

In goed functionerende vrijetijdslandschappen is de omgevingskwaliteit hoog en versterken de onderdelen van de vrijetijdseconomie niet alleen elkaar, maar is de vrijetijdseconomie goed en logisch verbonden met andere functies als natuur, landschap, (agrarische) cultuur, erfgoed, wonen, werken en recreëren. Het vrijetijdslandschap biedt de mensen, zowel inwoners als bezoekers van verder weg, ruimte voor een goede vrijetijdsbeleving. In deze landschappen is ook ruimte voor ondernemers, met bedrijven die eigentijds en klaar voor de toekomst zijn. De Provincie Overijssel heeft het vrijetijdslandschap als richtinggevend denkkader omarmt, mede om die reden sluiten we in onze visie & strategie hierop aan als het gaat om de ruimtelijke aspecten van de te maken beleidskeuzes.

2.2. Trends en ontwikkelingen

De strategische keuzes van de gemeente Hardenberg zijn afhankelijk van ontwikkelingen in de vrijetijdseconomie zelf en van andere maatschappelijke ontwikkelingen (lokaal, regionaal, nationaal én internationaal). Vijf belangrijke sectorale trends die gevolgen kunnen hebben voor de vrijetijdseconomie van de gemeente Hardenberg zijn:

Toename van (internationaal) toerisme en recreatie

De groei van de Nederlandse bevolking leidt tot meer overnachtingen in hotels en groepsaccommodaties en op vakantieparken en campings. Binnenlandse vakanties vormen ook een duurzaam alternatief (minder reiskilometers). Dit biedt kansen voor ondernemers. Ook het aantal buitenlandse gasten blijft naar verwachting groeien in de komende jaren, zeker uit omliggende landen.

Aandacht voor bewust beheer en -verbetering van het vrijetijdslandschap

Op veel plekken is de bijdrage van de vrijetijdseconomie aan het woon-, werk- en levensgeluk van inwoners steeds belangrijker: hoe behouden we de huidige waarde van de vrijetijdseconomie, hoe vergroten we de waarde van de sector voor de inwoners van de gemeente Hardenberg én hoe blijft het toerisme in balans met ander gebruik van de omgeving?

Toename van ketenvorming

Ketenbedrijven zetten vaak in op schaalvergroting en standaardproducten, wat een plek minder afwisselend en onderscheidend kan maken. Daar staat tegenover dat de marketingkracht van ketenbedrijven voor meer bezoekers van verder weg kan zorgen en zo meer draagkracht geeft voor voorzieningen waar ook inwoners gebruik van maken.

Druk op (verblijfs-)bedrijven door kapitaalintensiteit en financieringsmogelijkheden

Gebieden zonder onderscheidende omgevingskwaliteiten hebben vaak kapitaalintensieve voorzieningen nodig, zoals zwembaden of indoor speelvoorzieningen, om toch voldoende gasten te trekken. Dit vergt hoge investeringen van ondernemers, terwijl banken steeds strengere eisen stellen. Dit zet bedrijven vaak aan tot een uitbreiding van het aantal accommodaties en/of het bedrijf. Als dat niet mogelijk is, bijvoorbeeld actueel door netcongestie, ontstaat het risico dat bedrijven hun waarde en kwaliteit verliezen.

Veranderende wensen bij dagjes uit

Inwoners en bezoekers van verder weg zoeken, naast unieke, memorabele ervaringen en belevenissen, ook steeds vaker naar betekenisvolle activiteiten. Daarnaast raken ook brede ontwikkelingen, economie- en maatschappijbreed, de vrijetijdseconomie:

- **Concurrentie op de arbeidsmarkt**
De vrijetijdseconomie moet concurreren met sectoren die jaarronde banen en vaak gunstigere arbeidsuren bieden. Hierdoor zijn creatieve oplossingen nodig, bijvoorbeeld met digitalisering.
- **Energietransitie en circulaire economie**
Consumenten krijgen andere behoeften en dat leidt tot een toename van aandacht voor energie, klimaat en circulariteit. Bij nieuwe ontwikkelingen zijn energieneutraal en circulair bouwen belangrijke uitgangspunten. Er zijn dan wel (innovatieve) oplossingen nodig voor netcongestie.
- **Strijd om schaarse ruimte**
De ruimteclaims, rond bijvoorbeeld wonen, energie, natuur en werk stapelen zich op. Tussen al deze ontwikkelingen in moet de vrijetijdseconomie zijn plek weten te vinden. Met andere woorden: het vrijetijdslandschap moet goed in balans blijven.

In de bijlage worden deze trends & ontwikkelingen nader toegelicht.

3. Hoe staat de vrijetijdseconomie van Hardenberg ervoor?

3.1. Waar staan we nu? – feiten & cijfers

In het noordoosten van Overijssel ligt de gemeente Hardenberg. Qua oppervlakte is het de grootste gemeente van Overijssel en economisch gezien gaat het er prima, zelfs beter dan in Twente en Drenthe. Dit komt door sterke familiebedrijven en innovatieve bedrijvigheid met een no-nonsense mentaliteit. Deze karakterisering is eveneens van toepassing op de vrijetijdseconomie, die een belangrijke functie vervult in de economie van de gemeente. Het niveau van ondernemerschap is hoog. Zo is in de loop der tijd een vrijetijdseconomie van formaat ontstaan. Onderstaand worden enkele feiten en cijfers van de Hardenbergse vrijetijdseconomie toegelicht (een nadere toelichting is te vinden in de bijlage).

² Peilmoment voorjaar 2024, op basis van aanbodbestanden gemeente Hardenberg en bureauonderzoek Ginder.

³ Uit eerder onderzoek voor vijf pilotgemeenten in Overijssel is naar voren gekomen dat kleinschalige aanbieders niet altijd goed in beeld zijn bij gemeenten. Dit kan zelfs oplopen tot 50-55% van het aanbod. Het aanbod in de gemeente Hardenberg is uitvoerig gescand, maar het valt niet uit te sluiten dat enkele aanbieders buiten beeld zijn gebleven. Het effect op de vraag is naar verwachting bescheiden, uit het onderzoek voor de pilotgemeenten kwam naar voren dat het aantal reviews van deze aanbieders beperkt was. Dat geeft de indruk dat er geen bedrijfsmatige, jaarronde toeristische verhuur plaatsvindt.

Stevige sector met economische betekenis

De vrijetijdseconomie in Hardenberg is de afgelopen decennia ontstaan en gegroeid door een sterke ondernemersgeest en een meebewegende overheid. Er hebben zich sterke bedrijven ontwikkeld, in zowel verblijfs- als dagrecreatie. Onderstaand worden enkele feiten en cijfers getoond en toegelicht.

In de gemeente Hardenberg zijn meer dan 110 verblijfsaanbieders actief, die samen goed zijn voor meer dan 33.000 slaapplekken^{2,3}. In het hoogseizoen, wanneer verblijfsaanbieders veel van hun plaatsen, accommodaties en kamers verhuurd hebben en eigen inwoners vaak ook op vakantie zijn, overnachten er soms meer verblijfs gasten in de gemeente dan inwoners. Iets meer dan 10% van de aanbieders is grootschalig

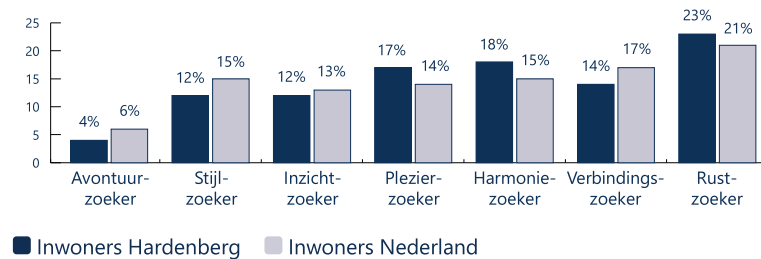
en beschikt over een hoog aantal accommodaties en/of plaatsen. Dit zijn vooral kampeerbedrijven en vakantieparken. Samen zijn deze bedrijven goed voor ongeveer tweederde van de slaapplekken in de gemeente. De gemeente beschikt ook over diverse bed & breakfasts of boerderijcampings. Deze bevinden zich vooral in het buitengebied. De hotels in de gemeente zijn relatief kleinschalig vergeleken met branchegenoten. In totaal zijn de kleinschalige aanbieders (ongeveer 80% van het totale aanbod) goed voor ‘maar’ 13% van de slaapplekken in de gemeente.

Verblijfstoeisme	
Aantal aanbieders	114
Aantal slaapplekken	33.000
Aantal overnachtingen	1,8-1,9 mln.
Ontwikkeling overnachtingen 2016-2023	+60%
Aandeel overnachtingen op campings en bungalowparken	97%
Dagrecreatie en horeca	
Aantal aanbieders	153
Economische impact	
Bestedingen als gevolg van vrijetijdseconomie	€ 115 mln.
Aandeel in gemeentelijke werkgelegenheid	6,3%

Tabel 1. Feiten en cijfers vrijetijdseconomie gemeente Hardenberg. Bovenstaande cijfers zijn ramingen en afgerond op tientallen, duizenden, honderdduizenden en/of miljoenen.

Behoeften van bezoekers komen overeen met die van de inwoner

Met inzicht in leefstijlen⁴, kan bepaald worden waar mensen in hun vrije tijd of vakantie behoefte aan hebben. De leefstijlen die onder inwoners van de gemeente Hardenberg van het vaakst voorkomen, zijn de rustzoeker, plezierzoeker, harmoniezoeker en verbindingszoeker. De eerste drie leefstijlen komen ook iets vaker voor dan het landelijk gemiddelde (zie grafiek).

Grafiek 1: Leefstijlen.

Bron: Leefstijlvinder

Bij de grote verblijfsbedrijven en grootste attracties komen nu in eerste instantie de harmoniezoekers, gevolgd door de verbindings-, rust- en pas daarna de plezierzoekers. De leefstijlen van de inwoners en de huidige bezoekers van verder weg, sluiten dus goed op elkaar aan. Ze zijn gericht op vertrouwde, meer traditionele vormen van dag- en verblijfsrecreatie. Plezierzoekers, maar ook de stijl-, inzicht- en avontuurzoeker, staan meer open voor nieuwe innovaties en zijn daarmee een interessante doelgroep om te toevoegen.

⁴ In de vrijetijdseconomie wordt qua doelgroepen vaak met de Leefstijlvinder gewerkt. Voor meer informatie over de Leefstijlvinder verwijzen we naar www.leefstijlvinder.nl. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen zeven leefstijlen.

⁵ Brede welvaart verwijst naar het welzijn van mensen en de samenleving in brede zin. Het gaat dus niet alleen om economische factoren, maar ook factoren als gezondheid, onderwijs, milieu, sociale cohesie en levenskwaliteit. Het kijkt naar de kwaliteit van leven op de langere termijn.

Vrijetijdseconomie draagt ook bij aan brede welvaart van de inwoner

Naast de economische waarde vervult de vrijetijdseconomie een belangrijke maatschappelijke functie en draagt het bij aan de brede welvaart⁵. In het participatieproces (zie ook bijlage) werd dit aspect veelvuldig benadrukt, door recreatie- en horecaondernemers, door raadsleden en door vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld. Deze waarde vertaalt zich in:

- **Werkgelegenheid**

De sector zorgt voor volwaardige MBO-banen, passend bij het profiel van Hardenberg ('gewoon doen'), aanvullend op andere economische topsectoren (industrie en agrarische sector). Daarnaast zijn er kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

- **Recreatieve voorzieningen**

Belangrijk voor inwoners en verhogen de kwaliteit van leven. Voorzieningen zoals routes en infrastructuur, winkels, horeca, evenementen, dagrecreatie en faciliteiten op verblijfsbedrijven (bijv. speeltuinen, theater, kindvriendelijke restaurants, zwembaden) dragen bij aan een sterk vestigingsklimaat en een aangename leefomgeving. Die zijn er voor inwoners, maar ook voor bezoekers van verder weg. Het Pieterpad en de Ronde van Nederland doorkruisen ook onze gemeente.

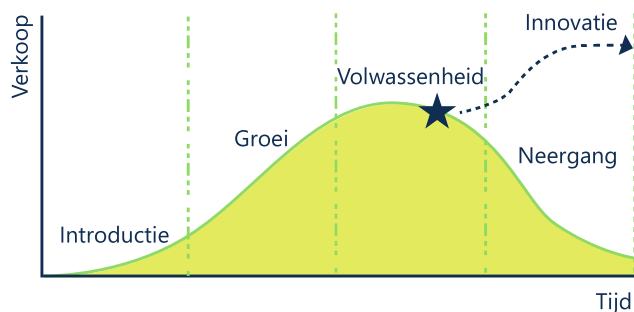
- **Impulsen voor landschap, cultuur en natuur**

Vooral wanneer er sturing en clustering plaatsvindt, kunnen landschap, cultuur en natuur worden versterkt. Zo ontstaat een vrijetijdslandschap in balans en met meerwaarde voor inwoner en bezoeker. Inwoners recreëren nu ook veelvuldig op Landgoed de Groote Scheere, in Boswachterij Hardenberg, langs en op de Vecht en in de centra van kernen als Gramsbergen en Hardenberg. Tijdens het participatieproces zijn wel signalen opgevangen dat in de gemeente Hardenberg nog verbeteringen mogelijk zijn.

3.2. Voor welke opgaven staan we?

De opgaven waar de vrijetijdssector in de gemeente Hardenberg voor staat, horen bij een sector die al enkele stadia van ontwikkeling heeft doorlopen. De vrijetijdseconomie is in de gemeente Hardenberg de afgelopen decennia min of meer organisch gegroeid, vooral door sterk lokaal ondernemerschap en een overheid die letterlijk en figuurlijk de ruimte bood aan de ondernemers. Vanuit een beginnende ontwikkeling waarin het binnenhalen van bezoekers de nadruk kreeg, is het vrijetijdslandschap met nieuwe producten en typen bedrijven steeds verder ontwikkeld. Tot het niveau waarin de gemeente zes kampeerbedrijven met vijf sterren beschikt, als enige gemeente in Nederland, en één van de drie best bezochte attractieparken van Nederland. Er is door samenwerking in de regio een goede basis gelegd voor marketing en het aanbod in de vrijetijdseconomie heeft zich de afgelopen jaren sterk en naar eigen inzicht ontwikkeld. De sector is volwassen en staat op een kruispunt: sturen op gerichte (door)ontwikkeling of het risico op neergang accepteren. Dat laatste is vanzelfsprekend niet wenselijk. De opgave is daarom om samen met de sector deze sturing op te pakken.

Afbeelding 1: Levenfase van het vrijetijdsproduct van de gemeente Hardenberg.

Om deze sturing richting te geven, is deze groeicurve van Hardenberg als bestemming relevant. In afbeelding 2 is weergegeven hoe via city-/regiomarketing en bestemmingsontwikkeling nu een fase aanbreekt van bestemmingsmanagement en -verbetering. Dat betekent dat de vrijetijdseconomie nog meer van waarde wordt en ook bijdraagt aan andere doelstellingen waarvan ook de inwoner profiteert. Deze ontwikkeling is in afbeelding 2 gevisualiseerd.

In de komende jaren moeten gemeente en sector dus vooral werken aan bestemmingsmanagement en bestemmingsverbetering. Voor bestemmingsverbetering is het belangrijk om ook op de behoeften van de inwoners in te spelen. De vrijetijdseconomie komt dan meer in balans: naast het sterke been 'toerisme', wordt het been op 'recreatie' bijgetrokken.

Op basis van Hartman, Wielenga, Heslinga (2020) Journal of Tourism Futures.

Afbeelding 2 : Stappen in de evolutie van het netwerk dat stuurt op vrijetijdseconomie

Tijdens bijeenkomsten is ook vanuit de sector de behoefte aan een 'next step' op dat vlak gesignaleerd. Cruciaal daarbij is het maken van keuzes: moet de vrijetijdseconomie nog verder groeien, en zo ja hoe, waarin en vooral waar? Een volwassen en succesvolle vrijetijdseconomie functioneert in een gezond vrijetijdslandschap en heeft daarmee ruimtelijke impact in een omgeving met veel ruimteclaims (wonen, landbouw, energie, natuur, water, etc.).

Kijkend naar de huidige staat van de onderdelen van het samengesteld product (accommodaties, organisatie en omgeving), gelden voor de vrijetijdseconomie in de gemeente Hardenberg de volgende opgaven:

1. Hoe behoudt de vrijetijdseconomie de huidige waarde?

- **Het vergroten van de toekomstbestendigheid van grootschalige verblijfsrecreatieve bedrijven.**

In de gemeente zijn grootschalige verblijfsbedrijven ontstaan die hun kracht vooral halen uit het eigen bedrijf. Dat was omdat de omgeving eigen trekkracht mist. De bedrijven bieden veel eigen voorzieningen, die in stand worden gehouden door hoge aantallen accommodaties en plaatsen. Deze bedrijven zijn er medeverantwoordelijk voor dat Hardenberg toeristisch-recreatief op de kaart staat en de vrijetijdssector een topsector is. Zeker rondom Diffelen en Rheeze zijn deze bedrijven ook dicht naar elkaar toe gegroeid. Het gevaar bestaat dat deze bedrijven op termijn fysiek en bedrijfseconomisch onvoldoende wendbaar zijn. Daardoor kunnen deze bedrijven ook financieel onvoldoende wendbaar worden. Het laatste ontstaat door hun schaal en hoge kapitaallasten. De financiering staat immers onder druk door steeds strengere eisen van banken. Dit kan ervoor zorgen dat deze bedrijven op termijn uit de gratie raken bij de consument omdat andere bedrijven (en gebieden) wél wendbaar zijn. Of omdat eigenaren zonder opvolging komen te zitten, als hun kinderen het niet meer aandurven om in het bedrijf te stappen. De uitdaging is om de productiviteit per accommodatie of plaats te verhogen, om zo accommodaties, voorzieningen, terrein en organisatie op niveau te kunnen houden. Voorwaarde daarvoor is ook het aanhaken bij de wensen van de gast in beleving, afwisseling en duurzaamheid. Daarvoor is voldoende wendbaarheid nodig.

- **Het toevoegen van subtiliteit en verrassing in omgeving, vraagt om meer en diverser dagrecreatief aanbod (en doelgroepen).**

Enerzijds is er met Hardenberg een kleine, moderne stad met functionele voorzieningen voor de eigen bevolking. Anderzijds zijn er iets grotere en kleinere kernen, soms pittoresk (zoals Gramsbergen en Rheeze) en cultuurhistorisch interessant (zoals Ommerschans). Daartussen zijn gemoedelijke agrarische gebieden, enkele natuurgebieden en de Vecht en de Reest. Deze bieden ruimte voor inwoners voor wandelen en fietsen, maar hebben niet de onderscheidende reputatie van bijvoorbeeld het Heuvelland, de Veluwe, de kust of enkele Overijsselse plaatsen (bijvoorbeeld Ommen en Ootmarsum). Allure in de vorm van buitenplaatsen, unieke natuurgebieden of beeldbepalende musea ontbreekt, of deze plekken zijn onbekend. Ander dagrecreatief aanbod is degelijk, maar niet altijd verrassend. Dat past ook bij de cultuur van Hardenberg, die zich karakteriseert als 'gewoon doen' en ook bij de leefstijl harmoniezoeker, die nu veelvuldig in de gemeente komt overnachten en recreëren. Primaire bezoekmotief van toeristen is dan ook de autonome trekkracht van de grotere verblijfstoeristische aanbieders. Het versterken en diverser maken van de dagrecreatie, met meer ruimte voor innovatie, draagt er aan bij dat ook andere bezoekers van verder weg kunnen worden aangesproken. De plezierzoeker is de meest voorkomende leefstijl in Nederland en sluit aan op de huidige belangrijkste doelgroepen, maar is actiever, trend-, stijl- en sfeergevoelig, en heeft meer behoefte aan verrassing, moderne en eigentijdse activiteiten, creativiteit en prikkeling. Deze leefstijl komt óók onder inwoners van de gemeente Hardenberg veelvuldig voor. Ook de inzichtzoeker sluit aan op de huidige doelgroepen, maar staat wat meer open voor nieuwe, innovatieve concepten (in de verblijfs- en dagrecreatie).

2. Hoe kan de vrijetijdseconomie in balans blijven met de omgeving, het landschap en de natuur?

- Sturen op kwalitatieve ontwikkeling in de vrijetijdseconomie en op bijdrage aan transitie van het buitengebied.

We stelden eerder vast dat Hardenberg niet alleen grootschalige bedrijven kent, maar ook een grote hoeveelheid kleinschalige bedrijven, zoals bed & breakfasts, groepsaccommodaties en boerderij- en minicampings. En soms ook horeca. Veel van deze aanbieders zijn gevestigd in het buitengebied. Geregeld hebben deze aanbieders een historie in de agrarische sector, en combineren zij beide functies. Met gastvrijheid als ondergeschikte of als nevenfunctie. De verwachting is dat de vrijetijdseconomie nationaal en internationaal zal blijven groeien in de komende jaren. De transitie waar de agrarische sector voor staat maakt het waarschijnlijk dat dus ook de gemeente Hardenberg in de komende jaren meer aanvragen zal ontvangen voor bijvoorbeeld een camping of groepsaccommodatie, of ondergeschikte horeca. Steeds meer ondernemers zullen kansen zien in een overstap naar de sector. Of ondernemers gaan de ondergeschikte of nevenfunctie uitbreiden tot een hoofdfunctie. Als te veel ondernemers deze stap zetten, kan dit leiden tot verrommeling in het buitengebied, en ook een disbalans tussen functies. Dan raakt het vrijetijdslandschap uit balans. Tot op heden is de gemeente Hardenberg terughoudend met niet-agrarische functies in open ontginningslandschappen en gebieden met de hoofdkoers landbouw. We zetten in op kwalitatieve ontwikkeling.

3. Hoe kan de vrijetijdseconomie (nog) meer bijdragen aan de brede welvaart?

- Het vrijetijdslandschap in zijn geheel en gezamenlijk sterker maken.

In de gemeente Hardenberg worden nog niet alle kansen benut. De verblijfgasten weten om eerdergenoemde redenen niet zomaar het centrum van bijvoorbeeld Hardenberg, Dedemsvaart, Balkbrug of Gramsbergen te vinden. Daarmee wordt het potentiële draagvlak voor voorzieningen, waar ook inwoners gebruik van maken, onvoldoende benut. En dat raakt de brede welvaart van de inwoners. Met samenwerking en programmering zijn wel voorwaarden te creëren waarbij de gastvrijheidssector een grotere, positieve impact op de inwoner van de gemeente Hardenberg heeft. De gemeente Hardenberg beschikt met Platform Gastvrij Hardenberg als één van de weinige gemeenten in Overijssel al over een platform waar ondernemers en overheid samenkomen. Dit platform functioneert als een klankbordgroep voor enkele urgente opgaven in de gemeente. Op Vechtdalniveau werken ondernemers al samen op het vlak van arbeidsmarkt & werkgelegenheid (Vakschool 100% Gastvrij). Op andere vlakken blijft de samenwerking echter nog beperkt, of verdient deze (blijvende) aandacht.

In het volgende hoofdstuk, waarin de visie en strategie worden geformuleerd, maken we duidelijk hoe we hiermee samen met de sector aan de slag willen.

Startpunt Oldemeijer

- 0,5 km
- 1 km
- 2 km
- 3 km
- 4 km
- 5 km
- 6 km
- 7 km
- 8 km
- 9 km
- 10 km
- 11 km
- 12 km
- 13 km
- 14 km
- 15 km
- 16 km
- 17 km
- 18 km
- 19 km
- 20 km
- 21 km
- 22 km
- 23 km
- 24 km
- 25 km
- 26 km
- 27 km
- 28 km
- 29 km
- 30 km
- 31 km
- 32 km
- 33 km
- 34 km
- 35 km
- 36 km
- 37 km
- 38 km
- 39 km
- 40 km
- 41 km
- 42 km
- 43 km
- 44 km
- 45 km
- 46 km
- 47 km
- 48 km
- 49 km
- 50 km
- 51 km
- 52 km
- 53 km
- 54 km
- 55 km
- 56 km
- 57 km
- 58 km
- 59 km
- 60 km
- 61 km
- 62 km
- 63 km
- 64 km
- 65 km
- 66 km
- 67 km
- 68 km
- 69 km
- 70 km
- 71 km
- 72 km
- 73 km
- 74 km
- 75 km
- 76 km
- 77 km
- 78 km
- 79 km
- 80 km
- 81 km
- 82 km
- 83 km
- 84 km
- 85 km
- 86 km
- 87 km
- 88 km
- 89 km
- 90 km
- 91 km
- 92 km
- 93 km
- 94 km
- 95 km
- 96 km
- 97 km
- 98 km
- 99 km
- 100 km

Deze route biedt u de mogelijkheid om de natuur te ontdekken en de historie van de regio te leren kennen.

De route is geschikt voor iedereen, van kinderen tot volwassenen.

Voor meer informatie over de route, kunt u terecht bij de informatiecentrales.

Bezoek de website www.vechtvaloverijssel.nl voor meer informatie.

4. Hoe garanderen we een toekomstbestendige vrijetijdseconomie?

4.1. Visie

De gemeente en de sector zien de vrijetijdseconomie als een topsector. Deze kan toekomstbestendig blijven door actief in te zetten op kwaliteit, diversiteit, vernieuwing en samenwerking. Maar wel binnen kaders, zodat we niet te veel aanbod krijgen. Hiermee hebben en houden we een vitaal verblijfsaanbod dat in balans is met de omgeving en een breed aanbod van activiteiten voor inwoners en bezoekers van verder weg. Aangevuld met een meer jaarronde exploitatie versterkt dat de brede welvaart. De toekomstbestendigheid van de vrijetijdseconomie is gebaat bij een samenwerking tussen publieke en private partijen, waarmee gezamenlijk oplossingen gevonden worden voor de uitdagingen van vandaag, morgen en overmorgen. Dat gebeurt vanuit de visie hiernaast.

Hardenberg biedt een verrassend vrijetijds-aanbod en is een topbestemming voor drie generaties die graag samen genieten.

In 2035 is Hardenberg een toonaangevende bestemming, waar de inwoners ruime mogelijkheden hebben voor recreatie en waar families en drie generaties een topbestemming voor vakanties treffen. Niet alleen de bedrijven, ook de omgeving en gastvrijheid zijn 5 sterren waard. We zorgen voor meer diversiteit in het aanbod, nauw verbonden met de omgeving. We zetten voor de vrijetijdsbeleving het buitenleven centraal: voor onze inwoners is er voor ieder wat wils, en we stimuleren vakantiegangers ook gebruik te maken van voorzieningen buiten de vakantieparken. Voor bezoekers van verder weg zetten we (naast traditioneel sterke doelgroepen als de harmoniezoeker en verbindingszoeker) sterker in op de plezierzoeker. In het voor- en naseizoen zetten we ook in op de inzichtzoeker.

Kwaliteit gaat voor kwantiteit: groei is enkel mogelijk ten behoeve van meer diversiteit, vernieuwing, en kwaliteits- en/of productverbetering. We willen dus niet meer van hetzelfde. Een duidelijke zonering geeft onze

ondernemers zicht op de mogelijkheden. Met een toekomstbestendig, verrassend en duurzaam aanbod draagt de vrijetijdseconomie als topsector sterker bij aan de brede welvaart van onze inwoners.

De gemeente en sector werken samen aan een vrijetijdslandschap in balans, met impact op de brede welvaart. De gemeente ondersteunt actief in het verbeteren van het ondernemersklimaat, onder meer door te investeren in onderwijs-arbeidsmarkt (zoals Vakschool 100% Gastvrij), een aantrekkelijke openbare ruimte en een vitaal buitengebied. De sector investeert in de kwaliteit, diversiteit en vernieuwing van het product en de verbinding met de lokale parels. Zo ontstaat een sterkere waardeketen.

Branding en promotie voeren we effectief uit op het niveau van Vechtdal, waarbij we het Reestdal ook onder de aandacht brengen. Recreanten en toeristen die de regio bezoeken worden door een onderscheidende, meer jaarronde programmering en uitmuntend gastheerschap verleid tot een bezoek aan de gemeente Hardenberg. We versterken de bestemming Hardenberg, zowel binnen als buiten de regio.

4.2 Strategie

Om de visie waar te kunnen maken en de opgaven het hoofd te bieden, zijn drie strategielijnen uitgewerkt. Deze zijn opgebouwd uit een aantal inhoudelijke bouwstenen, die vervolgens tot acties kunnen leiden. Op een aantal punten hebben deze ruimtelijke implicaties. Waar aanpassingen van het omgevingsplan benodigd zijn, vraagt dit uitwerking binnen het reguliere RO-spoor inclusief bijbehorende participatie van (lokale) belanghebbenden.

**Hardenberg biedt een verrassend
vrijtijdsaanbod en is een topbestemming voor
drie generaties die graag samen genieten**

Vergroten van **kwaliteit**,
diversiteit, vernieuwing en
productiviteit

Ruimtelijke sturing op
basis van **gebiedsprofielen**
en maatwerk

Samenwerken aan
een sterker
vrijtijdslandschap

Ontwikkelpatform: doorontwikkeling publiek-private samenwerking

1. Hoe behoudt de vrijetijdseconomie de huidige waarde?

Strategie

Vergroten van **kwaliteit**, diversiteit, vernieuwing & productiviteit

Doel

Meer diversiteit in het aanbod leidt tot een versterking van het seizoen, ook aan de schouders daarvan. Een hogere kwaliteit en productiviteit bereiken we daarnaast ook – direct en indirect – door ingrepen in het vrijetijdslandschap. Zo bereiken we twee resultaten: onze ondernemers worden enerzijds minder afhankelijk van eigen voorzieningen, en anderzijds vergroten we het woongenot van onze inwoners.

Bouwstenen

- **Beperkte uitbreidingen van campings/vakantieparken om kwaliteit en toekomstbestendigheid te waarborgen.**
De landschappelijke kwaliteit nemen we als uitgangspunt voor ontwikkelingen in het verblijfstoerisme en we zetten daarbij het 'buitenleven' centraal. Beperkte uitbreidingen van campings of vakantieparken blijven in sommige gebieden mogelijk als de bedrijfseconomische situatie daar om vraagt en als hiermee een aantoonbaar hogere kwaliteit of diversiteit wordt gerealiseerd voor het bedrijf (inclusief hogere productiviteit per plaats of accommodatie) en het totale vrijetijdsproduct. De voorwaarden worden verder onder de tweede strategielijn beschreven.
- **Behoud van familiebedrijven en bijdrage van ketens aan het lokale vrijetijdsproduct- en landschap.**
Met de opkomst van overnames door investeerders streeft Hardenberg ernaar het familieondernemerschap te behouden en ketens aan te moedigen om zich aan te passen aan lokale kwaliteiten en verantwoordelijkheid te nemen voor maatschappelijke opgaven.

- **Kwaliteitsverlies door uitputting voorkomen en tegengaan.**
Daarbij willen we voorwaarden ontwikkelen die sturing bieden op de dichtheid, indeling en toekomstbestendigheid van recreatieve standplaatsen. Hierbij leggen we ook een relatie met het programma Veilige & Vitale Vakantieparken.
- **Versterking van het toeristisch-recreatieve seizoen door programmering van evenementen en activiteiten.**
Door te sturen op een evenwichtige programmering van evenementen en culturele activiteiten voegen we beleving toe en versterken en verbreden we het toeristisch seizoen. Samen met het Vechtdal en andere partners, kijken we daarbij naar het aantrekken van een breder publiek.
- **Investeren in een aantrekkelijk en toegankelijk vrijetijds-landschap.**
Dit omvat het investeren in 'de basis op orde' én benutten kansen voor gebiedsontwikkelingen die kwaliteit toevoegen en de draagkracht voor onze voorzieningen versterken. Onder de 'basis op orde' verstaan we 'schoon, heel & veilig', goede routestructuren die kernen en het buitengebied verbinden, beleefbaar landschap en aandacht voor historie, erfgoed en cultuur. Naast deze basis is er op sommige plekken een mogelijkheid om een extra (belevings)waarde toe te voegen.
- **Circulaire en duurzame bedrijfsvoering stimuleren.**
Bedrijven worden aangemoedigd om hun ecologische voetafdruk te verkleinen en duurzaamheidsinitiatieven te omarmen, inclusief samenwerkingen met andere sectoren en een focus op milieuvriendelijke mobiliteit. Belangrijk aandachtspunt hierbij is de netcongestie, waardoor het voor ondernemingen mogelijk lastig is om duurzame oplossingen te implementeren. Het is belangrijk om hier regionaal en provinciaal voldoende aandacht voor te houden.

2. Hoe kan de vrijetijdseconomie in balans blijven met de omgeving, het landschap en de natuur?

“Onze vrijetijds-economie is ons visitekaartje. Steeds vaker ontstaan er waardeketens waarin recreatie-ondernemers elkaar aanvullen. Ook hiervoor willen we ruimte bieden. Dat kan in combinatie met het versterken van natuur en landschap.”

Omgevingsvisie
Landstad, gemeente
Hardenberg (2021)

Strategie

Ruimtelijke sturing op basis van **gebiedsprofielen** en maatwerk.

Doel

Een duidelijke zonering stuurt op de afwisseling van intensieve en extensieve functies en activiteiten, waardoor natuur, landbouw en bedrijvigheid beter met elkaar in balans blijven. Dit geeft ondernemers kaders voor ontwikkeling zonder de landschappelijke balans te verstoren. Zo voorkomen we overbelasting van kwetsbare gebieden en behouden we rust en drukte zorgvuldig gespreid. Dit houdt de omgeving aantrekkelijk en voorkomt ‘verrommeling’ van het landschap en levert een aantrekkelijk en beleefbaar vrijetijdslandschap op.

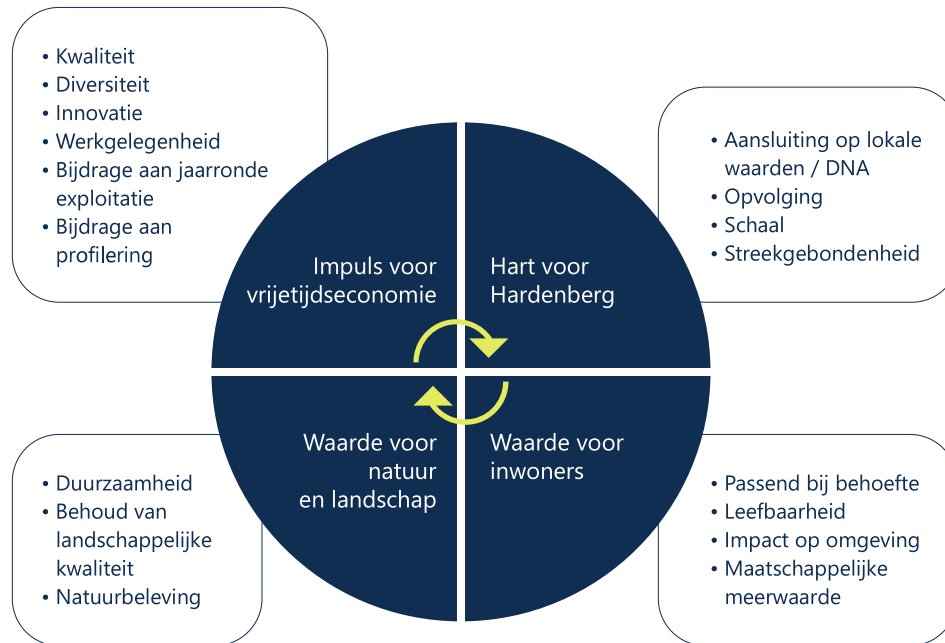
Bouwstenen

- **Gebiedsprofielen als basis voor ontwikkelingen.**
Het Omgevingsplan gebruikt gebiedsprofielen gebaseerd op landschappelijke kenmerken. Dit beleid zetten we voort, maar scherpen we aan en vullen we aan met kaders waar het vrijetijdsproduct in deze gebieden aan moet voldoen. Het betreft daarmee een verduidelijking van bestaand beleid. Dat wil zeggen: de huidige gebiedsprofielen die zijn opgebouwd vanuit landschappelijke kenmerken, verrijken we met een streefbeeld voor de vrijetijdseconomie. (zie tabel 2).

Type gebied	Huidige situatie	Toekomstige situatie
Intensief recreatiegebied	- Solitair opererende bedrijven - Vrijetijdslandschap dat in hoogseizoen tegen grenzen aanloopt, maar waarbij schouders kunnen worden versterkt	- Uitbreidingen verblijfsaanbieders beperkt mogelijk, enkel als het bijdraagt aan kwaliteit, diversiteit en vernieuwing/innovatie met als doel productiviteitsverbetering- Inzet op seizoensverbreding - In verbinding met omgeving, kernen en natuurgebieden - Meer onderlinge synergie, qua samenwerking en infrastructuur - Vrijetijdslandschap dat in balans is voor inwoners, bezoekers van verder weg, natuur en landschap
Extensief recreatiegebied	- Weinig samenhang in aanbod en omgeving - Routestructuren niet overal op orde - Risico op verrommeling landschap	- Uitbreiding met kleinschalig aanbod, mits onderscheidend en niet leidend tot verrommeling in het buitengebied - Landschap is meer beleefbaar met duidelijke en aantrekkelijke route-structuren, in samenhang met de unieke kwaliteiten van het gebied - Link naar intensief gebied wordt nadrukkelijk gelegd (spreiding van gasten)
Medegebruik	- Versnippering van aanbod - Kleinschalige aanbieders - Risico op verrommeling landschap	- Primaire agrarische functie met aanvullende innovatieve recreatieconcepten, mits dit niet leidt tot verrommeling - Aanbod is gestoeld op lokaal gewortelde verhalen

Tabel 2 Uitwerking van gebiedsprofielen

- **Kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen (nieuw en bestaand).**
We maken hier onderscheid tussen algemene ontwikkelprincipes en specifieke uitgangspunten⁶ voor dagrecreatie enerzijds en verblijfsrecreatie anderzijds:

Afbeelding 3 Afwegingskader voor initiatieven in de Hardenbergse vrijetijdseconomie.

⁶ Hierbij is aandacht voor:

^{a)} Nieuw aanbod (zijnde ondernemingen die zich nieuw vestigen/verplaatsen binnen de gemeente op een plek die geen toeristisch-recreatieve bestemming heeft en;

^{b)} Bestaand aanbod (zijnde ondernemingen die al binnen de gemeente gevestigd zijn en het bedrijf willen vernieuwen/verbeteren door inbreiding (binnen gronden die reeds in gebruik zijn) of uitbreiding (meer grondgebruik).

Algemene ontwikkelprincipes

We willen ontwikkelingen mogelijk maken. De gemeente hanteert een “ja, mits” houding voor nieuwe en bestaande ontwikkelingen en toetst daarbij aanvullend op de reguliere RO-criteria op een aantal leidende ontwikkelprincipes:

- o Er is sprake van een bedrijfsmatige exploitatie.
- o Het concept versterkt het vrijetijdspaan van Hardenberg in kwaliteit, diversiteit en/of vernieuwing.
- o Er is een goede landschappelijke inpassing toegepast en de ontwikkeling levert geen beperkingen op voor naastgelegen percelen en/of functies.
- o Er wordt gekeken naar koppelkansen met bestaande (gebieds)ontwikkelingen.
- o Het sluit bij voorkeur aan bij de gekozen marktfocus en toeristische doelgroepen en/of biedt inwoners extra recreatieve mogelijkheden.
- o Het maakt in het concept gebruik van de omgeving en/of het lokale DNA (gericht op ‘buitenleven’, en inspeliend op lokale verhalen en/of streekproducten).
- o Een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling moet altijd iets toevoegen aan het bestaande vrijetijdspaan (niet meer van hetzelfde). Om die reden worden plannen onderbouwd aangeleverd bij de gemeente, waarbij naast de meerwaarde van de toevoeging/wijziging, ook de bijdrage aan het totale bedrijfsconcept én omgeving wordt beschreven. Hierbij wordt ingezoomd op de volgende aspecten:

Dagrecreatie

Bij nieuwe dagrecreatieve ontwikkelingen en uitbreidingen wordt gefocust op hogere kwaliteit, diversiteit en seizoensverbreding. We moedigen onderscheidende concepten aan, zoals branded experience, interactief kindermuseum of beleefboerderij⁷. Activiteiten aan en op de Vecht (bijv. vaartoerisme, wandelen in uiterwaarden en kajakken) worden gepromoot, mits ze passen bij rust- en druktezones. Het buitengebied krijgt mogelijkheden voor dagrecreatie, maar overaanbod en verrommeling worden vermeden door selectieve ondersteuning van kleinschalige initiatieven die aansluiten op het lokale karakter.

Verblijfsrecreatie

Nieuwe aanbieders geven we binnen ruimtelijk kaders en zonering de ruimte om zich in de gemeente te vestigen, mits ze een meerwaarde vormen op het bestaande aanbod en zorgen voor meer kwaliteit, diversiteit én vernieuwing. Hiermee bieden we binnen kaders ook de ruimte aan nieuwe economische dragers in het buitengebied. De plannen van initiatiefnemers worden besproken binnen het Ruimtelijke Kwaliteitsteam (RKT). Voor het realiseren van nieuw aanbod bij bestaande aanbieders (inbreiding en uitbreiding) in de verblijfsrecreatie gaan we uit van de onderstaande principes⁸:

- o In principe vindt kwaliteitsverbetering plaats binnen de bestaande oppervlakte en eenheden van het bedrijf;
- o Een beperkte en eenmalige uitbreiding van de oppervlakte en eenheden is mogelijk als:
 - er sprake is van een integrale kwaliteitsimpuls voor het bedrijf;
 - het integraal onderdeel wordt van het bestaande terrein;
 - de dichtheid en bebouwing passend is in het landschap.

⁷ Dit betreft de Top 5 uit het onderzoek naar dagrecreatieve concepten van Leisure Link.

⁸ Deze principes gelden niet voor bed & breakfasts en voor agrarische bedrijven die als nevenactiviteit actief zijn als logiesaanbieder. Voor deze bedrijven blijft het huidige maximaantal eenheden en de bestaande oppervlakte gelden.

- **In beeld brengen van verborgen plancapaciteit.**

De gebiedsprofielen bieden kaders die ondernemers ruimte geven binnen de vrijetijdseconomie, met maatwerk mogelijk onder voorwaarden. Om balans tussen vraag en aanbod te behouden, wordt slapende plancapaciteit in beeld gebracht, met oog voor risicolocaties. Hierbij hebben we ook aandacht voor kleinschalig aanbod dat mogelijk nog niet in beeld is. We schrappen onbenutte capaciteit alleen in het algemene belang en na overleg met eigenaren om risico's te beperken. Dit creëert ruimte voor ondernemers om het verblijfsaanbod te diversifiëren.

3. Hoe kan de vrijetijdseconomie (nog) meer bijdragen aan de brede welvaart?

Strategie

Samenwerken aan sterker vrijetijdslandschap

Doel

Om een sterkere bijdrage aan de brede welvaart te leveren, moet het toeristisch-recreatieve aanbod gevarieerder zijn, met zowel binnen- als buitenactiviteiten, geschikt voor verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld gezinnen). Het structureel hieraan werken, vraagt een intensieve publiek-private samenwerking. Alle onderdelen die het samengesteld vrijetijdsproduct maken, moeten immers goed op elkaar aansluiten. Om die reden investeren we in het vrijetijdsproduct en -landschap en zodat de vrijetijdseconomie ook (meer)waarde voor inwoners heeft en bijdraagt aan de brede welvaart.

Bouwstenen

- **Intensiveren van publiek-private samenwerking, met als eerste stap het aanstellen van een kwartiermaker.**
De gemeente werkt samen met ondernemers en betrokken organisaties aan de doorontwikkeling van de huidige samenwerking in het Platform Gastvrij Hardenberg. Het doel is een intensivering van de samenwerking om gezamenlijke projecten vorm te geven en daarvoor draagvlak én financiering te organiseren (pps-constructie). Er kan gedacht worden aan een Ontwikkelplatform. Dit vraagt van de gemeente commitment aan de strategie en de benodigde uitvoeringskracht (in tijd en geld). Van ondernemers vraagt het een ruimere blik buiten hun eigen bedrijfsgrenzen en mee investeren in de bestemmingsontwikkeling. Om de

uitdagingen op het terrein van de arbeidsmarkt adequaat het hoofd te kunnen blijven bieden, onderzoeken we ook hoe het onderwijs op een structurele wijze betrokken kan worden bij de samenwerking. We kijken ook naar samenwerkingen met andere sectoren ('cross-overs'). Eerste stap is het aanstellen van een 'kwartiermaker'. Deze gaat aan de slag met het uitwerken van de gewenste samenwerking en de structuur en financiering die daarbij hoort. Door de kwartiermaker ook voorzitter van het huidige Platform Gastvrij Hardenberg te maken, kan deze tussen de partijen staan en de aanjager zijn van de doorontwikkeling. De kwartiermaker wordt in het eerste jaar gefinancierd door de gemeente. Na deze periode moeten er, op basis van een nieuw samenwerkingsmodel afspraken zijn over een confinansiering van de sector en andere partijen.

- **Borgen van belang van vrijetijdseconomie in ruimtelijke afweging.**

Bedrijfsplannen worden beoordeeld op toegevoegde waarde en kwaliteit binnen het Ruimtelijke Kwaliteitsteam. Om het belang van de vrijetijdseconomie te borgen bouwen we een mogelijkheid in om naar behoefte met externe adviezen het onderscheidend vermogen en de haalbaarheid te laten toetsen.

- **Samen investeren in voorzieningen die bijdragen aan het vrijetijdslandschap en de brede welvaart.**

Om het effect van het (verblijfs-)toerisme op de brede welvaart en op het voorzieningenniveau voor de inwoner te versterken, blijven we als gemeente op verschillende niveaus investeren in de kwaliteit van ons vrijetijdslandschap.

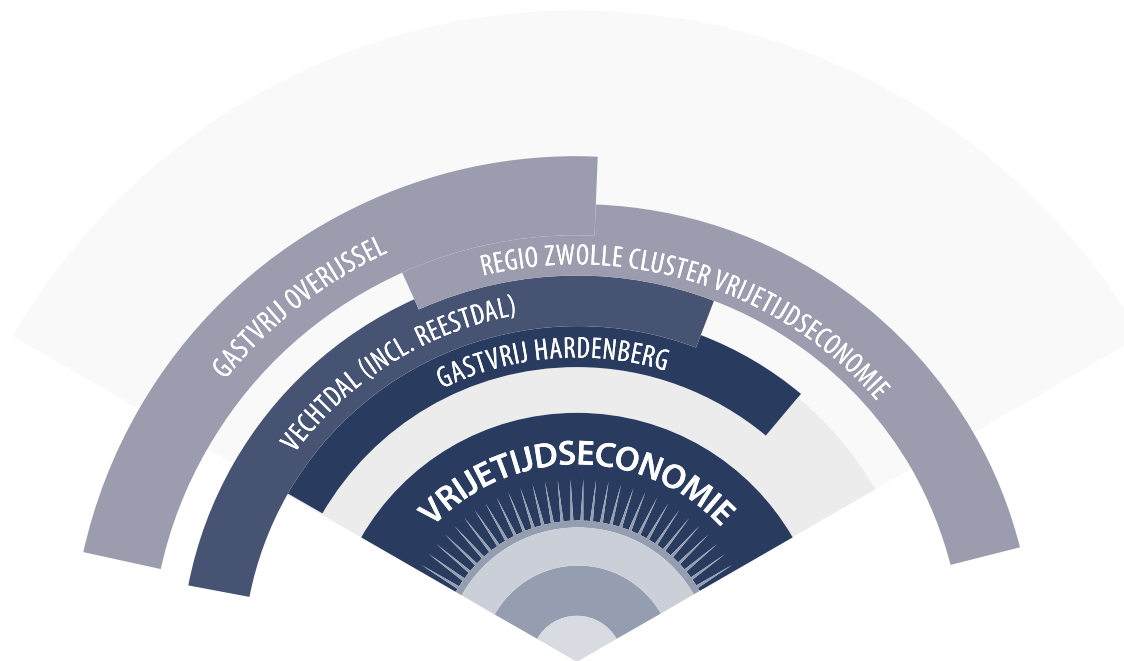
Daarvoor is een hogere belevingswaarde van de openbare ruimte en meer reuring nodig. Dat brengt (mogelijk) aanvullende kosten met zich mee. Hiervoor werken we ook sectoroverstijgend samen.

- **Uitmuntend gastheerschap.**

Er wordt gekeken naar verbeteringen in informatievoorziening en gastbeleving, waaronder digitale toepassingen en de toekomstbestendigheid van het Informatiepunt.

- **(Regionaal) Samenwerken aan marketing en productontwikkeling.**

Hardenberg is onderdeel van een groter geheel (zie ook afbeelding 4), dat ook van invloed is op de kwaliteit van het vrijetijdspaan en de beleving van de gast. We blijven inzetten op marketing op het niveau-Vechtdal, maar we zetten er sterker op in om bezoekers te verleiden een bezoek aan Hardenberg te laten brengen. Dit doen we door een evenwichtige programmering en door het bestaande aanbod beter aan elkaar te verbinden.

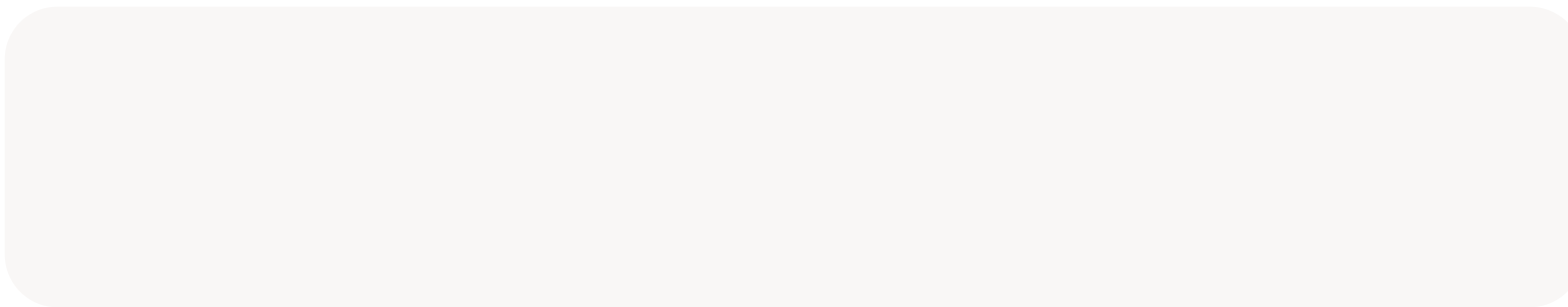
Afbeelding 4: verschillende niveaus van samenwerking

4.3. Globaal uitvoeringsprogramma

Op basis van de drie strategielijnen gaan we aan de slag met de uitvoering. De bouwstenen werken we op korte termijn uit naar acties in een uitvoeringsprogramma. In het onderstaande schema is een eerste aanzet met indicatieve kosten opgenomen:

Bouwstenen	Mogelijke acties	Termijn	Trekker	Kosten
Strategielijn 1: Vergroten van kwaliteit, diversiteit, vernieuwing & productiviteit				
Beperkte uitbreidingen van campings/vakantieparken om kwaliteit en wendbaarheid te waarborgen	PM, zie ruimtelijke sturing	Middellang	Initiatiefnemer(s) en gemeente	n.v.t.
Behoud van familiebedrijven en bijdrage van ketens aan het lokale vrijetijdsproduct- en landschap	• Uitwisseling van kennis • Ontwikkelen lokale oplossingen (bijv. personeel of facilitaire kosten)	Kort	Platform Gastvrij Hardenberg, ondernemers en gemeente	€ 20.000 (per jaar)
Kwaliteitsverlies door uitponding voorkomen en tegengaan	• Check van Omgevingsplannen op juiste voorwaarden	Middellang	Gemeente	Ambt. uren
Versterking van het toeristisch-recreatieve seizoen door meer evenementen en activiteiten	• Ontwikkelen van brede programmering met onderscheidend en lokaal karakter (eyecatchers) • Diversiteit aanbod voor andere doelgroepen (o.a. plezierzoekers)	Kort	Ondernemers	Binnen budget evenementen-beleid
Investeren in een aantrekkelijk en toegankelijk vrijetijdslandschap	• Optimaliseren routestructuren • Impuls voor Hardenberg centrum (gebiedsontwikkeling gedempte haven)	Middellang	Gemeente	n.t.b.
Circulaire en duurzame bedrijfsvoering stimuleren	• Delen van sector overstijgende voorbeelden • Netwerkvorming en kennisdeling	Middellang	Platform Gastvrij Hardenberg, ondernemers en gemeente	€ 10.000 (per jaar)
Strategielijn 2: Ruimtelijke sturing op basis van zonering en maatwerk				
Gebiedsprofielen als basis voor ontwikkelingen	• De met VTE aspecten verrijkte gebiedsprofielen onderdeel maken van gemeentelijke procedure.	Middellang	Gemeente	Ambt. uren
Kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen (nieuw en bestaand)	• Kaders verankeren in Omgevingsplan als uitwerking van bestaand beleid	Middellang	Gemeente	Ambt. uren
In beeld brengen van verborgen plancapaciteit	• Scan per deelgebied / plan	Middellang	Gemeente	Ambt. uren
Strategielijn 3: Samenwerken aan sterker vrijetijdslandschap				
Intensiveren van publiek-private samenwerking	• Opstellen profielschets, werven en aanstellen Kwartiermaker • Bepalen rollen en verantwoordelijkheden Platform Gastvrij Hardenberg • Bepalen inhoudelijke prioriteiten uit het uitvoeringsprogramma • Verkenning naar toekomstige samenwerkingsstructuur (Ontwikkelplatform of anderszins)	Kort Kort	Platform Gastvrij Hardenberg en gemeente Kwartiermaker	€ 60.000 (1 jaar) n.t.b.
Borgen van belang van vrijetijdseconomie in ruimtelijke afweging	• Selectie van extern adviseur met lokale/regionale kennis	Kort	Gemeente	n.t.b.
Uitmuntend gastheerschap	• Onderzoek toekomstbestendige informatievoorziening	Kort	Platform Gastvrij Hardenberg, ondernemers en gemeente	€ 20.000 (eenmalig)
(Regionaal) Samenwerken aan marketing:	• Monitoring op Vechtdal niveau • Uitvoering Vechtdal Kompas 2025-2035	Kort	Platform Gastvrij Hardenberg en gemeente	n.t.b.
Monitoring	• Ontwikkelen van een toegepast model om die voortgang te monitoren.	Middellang	Platform Gastvrij Hardenberg en gemeente	n.t.b.

Tabel 3. Globaal uitvoeringsprogramma

Gemeente
Harderberg